

Gabriel Jönsson

Gabriel Jönsson arbetar med en del tekniska grepp som numera sällan används. Dit hör en gammaldags personifiering av naturen. Sparvarna håller sockenstämma, snödroppen lyfter nacken, regnet viskar om trohet i det lilla o. s. v. Det ligger en fara i en sådan teknik. Den kan lätt leda till faddhet. Men Gabriel Jönsson lyckas nästan alltid undvika farorna. Det blåser så friskt på hans kustremsa och hans samhörighet med plöjande och roende fåder av tryggt skåneblod är så stor att småsöta drag försvinner. Kanske saknar hans landskapstavor ibland själslig dimension och djup. Han är mera artist än diktare kanhända. Men att han också är diktare och en betydande diktare behöver man inte tveka om. Den vackra dikten »Plöjaren» ger hans program i överträffad formsättning och »Juni 1940» griper i all sin lågmäldhet mer än alla de högröstade dikter på kris och krigsteman, som det är så gott om i våra dagar.

Göken galer dagen lång,
släpande på vingen.
Allt är frid och fågelsång
kring de kära tingen.
— Glädje känner ingen.

Duvan kurrar i sin skog,
skimrande med vingen,

och där näktergalen slog
darrar ettringen.
— Glädje känner ingen.

Svalan blänker kring ditt hus
så de snabba svingen
ritas såsom spår av ljus
in i iriseringen.
— Glädje känner ingen.

Slokande på hässjans spjut
faller klövern vingen.
All dess sötma skall ta slut,
ljuva länder plånas ut,
blödande av stingen.
— Glädje känner ingen.

GUNNAR EKELOF är kanske den av alla våra nu levande diktare som har den finaste känslan för ordens och meningarnas nyanser. Allt vad han rör vid blir guld. Allt verkar så nytt, klart och daggskimrande som gräset i soluppgången. Men hans dikter är ofta ganska svårtillgängliga. Ibland får läsaren nöja sig med att förstå dem endast fragmentariskt. Kanske skulle man vilja efterlysa en större målmedvetenhet här och där. Ibland är diktaren tvivelsutan ute och leker med orden och tankarna. Men man bör heller inte begära att förnuftet alltid ska kunna fatta en dikt. Läger man en sådan ambition åt sidan och läser Ekelöfs dikter utan förutfattade meningar gör de alltid ett starkt intryck. För min egen del måste jag tillstå att jag för tillfället är böjd att sätta Ekelöf främst av alla de unga diktarna. Kanske främst därför att han är så självständig och modig som diktare. Han sneglar aldrig åt publik eller kritik utan följer endast sitt eget konstnärliga samvete.

Hans nya bok *Färjesång* är mera självanalyserande och grubblande och mindre lyrisk än hans föregående. Men lyrik blir ändå allt som Eklöf sysslar med även om det gäller en torr dialog mellan en intervjuare och diktaren som i »Enquête». Diktsamlingen inledes med en vacker sång till de döda.

Till dig, som stormen tagit,
vars ögon nu är pärlor.
Till dig, som fjärran dragit
med svalor och ärlor.

Er värld vill ej bedragas.
Ni är er ständigt lika.
Om arma eller rika
— från er kan intet tagas.

Må sena öden tvinnas
och moln och människor blöda
— men det är skönt att minnas
er! Längesen döda!

Döden spelar i dessa dikter en stor roll som livsförnyare och värde mätare. Ekelöf är en beundransvärd psykolog och i en rad dikter söker han vidga gränserna för den mänskliga jag-känslan och blotta det motsägelsefulla, myllrande livet under medvetenhetens yta. För att tränga dit ner behövs nya ord och termer och det är dem han är på jagt efter. I avdelningen »Etyder» heter det:

En värld är varje människa, befolkad
av blinda varelser i dunkelt uppror
mot jaget konungen som härskar över dem.
I varje själ är tusen själar fångna,
i varje värld är tusen världar dolda
och dessa blinda, dessa andre världar
är verkliga och levande, fast ofullgångna,
så sant som jag är verklig. Och vi konungar
och furstar av de tusen möjliga inom oss
är själva undersåtar, fångna själva
i någon större varelse, vars jag och väsen
vi lika litet fattar som vår överman
sin överman...

Det finns oändligt mycket att glädja sig åt i »Färjesång» och det enda man skulle önska vore i vissa dikter ett något klarare bildspråk. Jag kan heller inte förstå annat än att författaren gjort sig skyldig till en intellektuell lapsus när han i en efterskrift säger sig ha »äsyftat en utveckling av den demokratiska attityden till en försvarsattityd mot varje form av totalitär narkos». Var hittar man denna demokratiska attityd i en diktsamling som slutar:

Jag sjunger om det enda som försonar,
det enda praktiska, för alla lika.

EBBA LINDQVISTS diktsamling *Fishläge* betecknade hennes definitiva genombrott som lyriker. Den hade en enhetlighet i sin bohuslänska inramning, som hennes nya diktsamling *Röd klänning* saknar. Därmed är inte sagt att hon skulle gått tillbaka som diktare. Som kärlekens besjungen är hon en värdig kvinnlig kollega till Gullberg och Edfelt och när det gäller intensitet, lidelsefullhet och självuppgivelse distanserar hon dem ibland. Hela den nya diktsamlingen är en cykel av kärleksdikter, äkta och flämtande och infattade i en böljande och samtidigt klassiskt sträng form. »Den första våren» lyder:

Den våren känna vi alla,
och också för dig skall den komma:
våren, då markerna mjukna
och bergen och himlarna blomma,

då solblommans hulle öppnas,
och glasklara gröna himlar
välva sig underbara
kring skälvande röda blad.

Ebba Lindqvist

Och ingenting vill du äga,
blott röra vid lysande blomman.
Då växer den fram ur ditt hjärta
och suger dess levande saft.

Och andra vårar skall blomma
och vissna och bliva till intet,
men djupt i ditt hjärta lever
våren, den första, den enda.

CARL-ERIK AF GEIJERSTAMS andra diktsamling *Bortom ordens skyar* betecknar ett stort framsteg sedan debuten. Hans dikt är veckt drömmande, romantisk och lyrisk musikalisk. Den rör sig gärna i de spelande skuggorna inne under sommarens träd och stiger ej gärna ut i solljuset. Ibland blir den en smula vag och diktaren har väl ännu ej sina redskap fullt i sin hand. »Fisken» är en sällsamt fascinerande dikt om oron i blodet, några dikter från Finlands vinterkrig, där författaren deltog, har en klassisk kärvhet som för tanken till Runeberg. Det är denne diktare som stått för diktsamlingens något besynnerliga titel. En dikt vid Verner von Heidenstams bär glömmen man heller ej i första taget.

Nu blommar lönnen ut i gyllne vaka
och faller bruna höljen till sin fot,
nu kommer ljuset rikare tillbaka
och möter fiskarn vid hans lyfta not.

Och fiskens silverfjäll och vågens krona
de glimma stilla vid din gröna strand
tills dagens alla färger få förtona
och ljuset dör invid din tinnings rand.